

*** حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَ قَوْمُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ * فَإِنْ خِشْتُمْ فَرَجَالًا أَوْ زُكْبَانًا فَإِذَا أَمِثْرُوا فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ؛** بر نمازها و نماز میانه مواظبت کنید، و خاضعانه برای خدا به پا خیزید. پس اگر بیم داشتید، پیاده یا سواره [نماز کنید]؛ و چون ایمن شدید، خدا را یاد کنید که آنچه نمی‌دانستید به شما آموخت.

سوره مبارکه بقره، آیت شریفه ۲۳۸ و

خود هستند، دو رکعت نیز به آن افزوده گشت. در نماز جمعه دو رکعت اخیر ساقط شده و در عوض، دو خطبه به آن

افزوده گردیده و ضمناً لازم است که به جماعت خوانده شود، در غیر این صورت باید نماز ظهر چهار رکعت خوانده شود.

تفسیر انوار درخشان، ج ۲، ص ۲۵۱

* بحث روایی

پیامبر خدا ﷺ: شیطان همواره از مؤمن می‌ترسد مادامی که بر نمازهای پنجگانه محافظت نماید. وقتی آنها را ضایع کرد، شیطان جرأت پیدا می‌کند و آن شخص را در گناهان بزرگ داخل می‌کند.

تفسیر کوثر، ج ۱، ص ۵۵۸

امام صادق ﷺ: نمازهای پنجگانه واجب را هر کس اقامه کند و بر وقت آنها محافظت نماید، روز قیامت، خدا را در حالی ملاقات می‌کند که پیش او عهده‌ای است که به سبب آن وارد بهشت می‌شود و هر کس حدود نماز را رعایت نکند و بر وقت آن مواظبت ننماید، خدا را در حالی ملاقات می‌کند که عهده‌ای برای او نیست و خدا اگر خواهد او را عذاب می‌کند و اگر بخواهد می‌بخشد.

تفسیر کوثر، ج ۱، ص ۵۵۸

تفسیر عیاشی از حضرت صادق ﷺ روایت نموده در تفسیر آیه «و قَوْمُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ» فرمود: مراد توجه قلب هنگام نماز است و نباید آن را فراموش کرد.

تفسیر انوار درخشان، ج ۲، ص ۲۵۱

امام کاظم ﷺ در جواب شخصی که پرسید: اگر حیوان درنده‌ای به ما حمله کرد و وقت نماز تنگ بود چه کنیم؟ فرمودند: با همان وضعی که دارید نماز بخوانید، گرچه پشت به قبله باشد.

تفسیر نور، ج ۱، ص ۳۷۳

* خلاصه بحث

نماز، شکر نعمت است. «فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم» نماز، در هیچ حالی ساقط نمی‌شود. «فَإِنْ خَشْتُمْ فَرَجَالًا أَوْ زُكْبَانًا» اقامه نماز؛ به توجه، نشاط، معرفت و اخلاص نیاز دارد. «قَوْمُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ»

هر کجا زمینه سهل انگاری یا غفلت احساس می‌شود، هشدار بیشتری لازم است. «وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ»

در اسلام، عسر و حرج نیست. وقتی امکان استقرار بدن و یا ایستادن به سوی قبله و یا سایر شرایط نباشد، حذف می‌شوند. «فَرَجَالًا أَوْ زُكْبَانًا»

انسان نباید وصله ناهم‌رنگ هستی باشد. قرآن درباره هستی می‌فرماید: «كُلُّ لَه قَانِتُونَ» (روم/۲۶) پس اگر ما قانت نباشیم، وصله ناهم‌رنگ هستی خواهیم بود.

بعضی از مسائل را انسان نمی‌داند، ولی می‌تواند به تجربه به دست آورد. ولی بعضی از مسائل را انسان نمی‌داند و نمی‌تواند که بداند، مگر از طریق وحی. «مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ» و نفرمود: «لا تعلمون»

خلاصه بحث برگرفته از: تفسیر نور، ج ۱، ص ۳۷۲ تا ۳۷۴

* چشم انداز آیه

هر چند که در آیات متعدد قرآنی درباره ارزش و اهمیت نماز سخن گفته شده، ولی در این آیات روی اهمیت نماز تأکید بیشتری شده است به گونه‌ای که تذکر داده می‌شود که حتی در حال جنگ نیز نباید نماز را ترک کرد.

در این آیه نخست به مسلمانان دستور می‌دهد که بر تمام نمازها اهمیت بدهند و بر آنها مواظبت و محافظت کنند و بخصوص نماز میانی و وسطی را توصیه می‌کند.

این نماز هر نمازی باشد نماز برتری است که به محافظت بخصوص آن مأمور هستیم و شاید علت اینکه قرآن در میان نمازهای یومیه پنجگانه «نماز وسطی» را تعیین نکرده، این باشد که مؤمنان به یک یک نمازهای پنجگانه به امید اینکه همان نماز وسطی است اهمیت بدهند، مانند شب قدر که میان سه شب است و مؤمنان هر سه شب را به امید شب قدر عبادت می‌کنند.

در آیه بعدی اظهار می‌دارد که اگر در حال خوف و ترس باشید یعنی در حال جنگ با دشمن باشید و از حمله آنها بترسید، باز نماز ساقط نمی‌شود و در وقت خود باید خوانده شود. منتهی در حال خوف می‌توانید نماز را پیاده و سواره بخوانید و رعایت شرایط ویژه‌ای که در حال امنیت لازم است در حال خوف از دشمن لازم نیست. (نماز خوف)

منظور از چیزهایی که خداوند به مردم آموخته، همان شرایع و احکام و از جمله احکام نماز است که خداوند آنها را یا به وسیله قرآن و یا به وسیله پیامبرش به مردم یاد داده است.

همه مطالب چشم انداز برگرفته از: تفسیر کوثر، ج ۱، ص ۵۵۶ و ۵۵۷

* شأن نزول

جمعی از منافقان، گرمی هوا را بهانه برای ایجاد تفرقه در صفوف مسلمین قرار داده بودند و در نماز جماعت شرکت نمی‌کردند و به دنبال آنها بعضی از مؤمنین نیز از شرکت در جماعت خودداری کرده بودند و جماعت مسلمین کاهش یافت. پیغمبر اکرم ﷺ از این جهت ناراحت بود، حتی آنها را تهدید به مجازات شدید کرد. لذا در حدیثی از «زید بن ثابت» نقل شده که پیامبر ﷺ در گرمای فوق العاده نیمروز تابستان، نماز (ظهر) را با جماعت می‌گذارد و این نماز برای اصحاب و یاران سخت‌ترین نماز بود، به طوری که گاه پشت سر پیامبر ﷺ یک صف یا دو صف بیشتر نبود، در اینجا فرمود: من تصمیم گرفته‌ام خانه کسانی را که در نماز ما شرکت نمی‌کنند بسوزانم، آیه فوق نازل شد و اهمیت نماز ظهر را (با جماعت) تأکید کرد. این تشدید نشان می‌دهد که مسأله عدم شرکت، تنها به خاطر گرمی هوا نبود، بلکه گروهی می‌خواستند با این بهانه به تضعیف اسلام و پیامبر ﷺ و ایجاد شکاف در صفوف مسلمین بپردازند که پیامبر ﷺ با این لحن شدید در مقابل آنها موضع گیری فرمود.

تفسیر نمونه، ج ۲، ص ۲۰۵

درس ۴۸: مکان نماز گزار (قسمت چهارم)

در حال ناچاری، نماز خواندن در مکان غصبی و در جایی که سقف آن کوتاه است یا جایش تنگ است مانند سنگر و در مکان ناهموار، اشکال ندارد. (به فتوای برخی از فقها، نماز باطل است.)

انسان باید رعایت ادب را بکند و جلوتر از قبر پیغمبر ﷺ و امام ﷺ نماز نخواند، ولی نماز باطل نیست.

بنابر احتیاط مستحب، زن باید عقب تر از مرد بایستد و جای سجده او از جای ایستادن مرد، کمی عقب تر باشد.

اگر در نماز، زن برابر مرد یا جلوتر باشد و پرده یا دیوار و مانند آن بین آن‌ها فاصله نشود و با هم وارد نماز شوند، بهتر است نماز را دوباره بخوانند.

بودن مرد و زن نامحرم در جای خلوت، جایز نیست و احتیاط در نماز خواندن در آنجاست. لیکن اگر خواند، نمازش باطل نیست.

مستحب است انسان، نماز را در مسجد بخواند و در اسلام بر این مسأله، سفارش بسیار شده است و ترتیب اولویت مساجد برای نماز خواندن از نظر ثواب، بدین شرح است:

* مسجد الحرام * مسجد النبی در مدینه منوره * مسجد کوفه * مسجد بیت المقدس * مسجد جامع هر شهر * مسجد محله * مسجد بازار

✓ برای زنان، نماز خواندن در خانه بهتر است ولی اگر بتوانند کاملاً خود را از نامحرم حفظ کنند، بهتر است در مسجد نماز بخوانند

منبع: کتاب آموزش فقه؛ نوشته محمدحسین فلاح زاده؛ صفحه ۱۰۵ و ۱۰۶

ایستگاه سوم: موعودپژوهی و آخر الزمان

پرشی ۴۸: عقیده اهل سنت در رابطه با «ولایت فقیه» چیست؟ (قسمت دوم)

خلاصه مطالب جلسه گذشته:

- بعد از رحلت پیامبر اکرم ﷺ مسلمانان به دو گروه تقسیم شدند.
- آنها که معتقد بودند پیامبر اکرم ﷺ برای خود جانشینی انتخاب نکرده و امر تعیین زمامدار را به خود مردم واگذار کرده اند را «اهل سنت» می نامند.
- اما آنها که بر این باورند جانشین رسول خدا ﷺ باید همچون خود وی، معصوم بوده و انتخابش نیز باید از سوی خدا و رسول باشد را «امامیه» یا «شیعه» نامیده می شوند.
- نقطه اصلی اختلاف بین شیعه و سنی در تعیین نحوه جانشین رسول خدا ﷺ و نیز ویژگی های وی به عنوان زمامدار جامعه اسلامی است.
- ✓ مذاهب چهارگانه اهل سنت بر این معنی اتفاق دارند که امام باید مسلمان، مکلف، آزاد، قرشی، عادل، مجتهد، شجاع، دارای رأی و نظر صائب و از نظر شنوایی و گویشی و بینایی، سالم باشد.
- ✓ آن چه از کلمات بزرگان [اهل سنت] استفاده می شود این است که ولایت و حکومت فقیه، امر جدیدی نیست که فقهای شیعه در این زمان ها بدعت گذارده باشند. بلکه مشهور بین علمای اهل سنت [آن است که] اجتهاد و فقاہت از دیرباز جزء شرایط امام و والی محسوب شده است.
- ✓ اهل سنت به خاطر حفظ نظام، امامت را واجب می دانند و می گویند بر مسلمان ها لازم است امامی انتخاب نمایند تا شعائر را پاس بدارد و حق مظلوم را از ظالم بگیرد و ...
- ✓ علمای مذاهب چهارگانه اهل سنت معتقد هستند بر این که امامت با بیعت دانایان و بزرگان قوم و «فهمیده ها» منعقد می شود و همچنین با معرفی امام سابق، خلیفه بعدی محقق می گردد و می گویند اطاعت از امام، واجب است. (در غیر معصیت) همچنین اطاعت از نایب امام و نماینده های امام، لازم است و جواز جنگ با «بغاه» از نظر علمای اهل سنت؛ اجماعی است.

منبع: کتاب ۲۰۰ پرسش و پاسخ پیرامون امام زمان (عج)؛ نوشته سید جعفر موسوی نسب؛ صفحه

ایستگاه چهارم: روش های نیکو در معاشرت درس ۴۸: آداب حضور در مسجد (قسمت دوم)

- ✓ حضرت رسول ﷺ از این که دیگران پیش پای او برخیزند، کراهت داشت و می فرمود: «کسی که دوست داشته باشد مردم پیش پای او برخیزند، جایگاهش آتش است.» اما برخاستن پیش پای خادمین دین، هیئات مذهبی، افراد کهنسال در مسجد اگر در جهت تجلیل از دین خدا و شعائر مذهبی باشد، پسندیده است.
- ✓ هنگام شنیدن مصائب اهل بیت و ائمه اطهار (ع) بهتر است حالت تأثر و ترجیحاً گریه داشته باشیم و از خیره شدن به گوینده و دیگران و یا نگاه کردن مکرر به این طرف و آن طرف ... خودداری کنیم.
- ✓ خوابیدن (اگر انسان مجبور نباشد)، خواندن شری که نصیحت و مانند آن نباشد و بلند کردن صدا (مگر برای اذان) در مسجد صحیح نمی باشد.
- ✓ وقتی که در مسجد و یا مکانی جلسه سخنرانی، مرثیه خوانی، قرائت قرآن و مانند آن تشکیل می گردد، نمازگزار باید از جاهای خلوت مسجد استفاده کند و در مرکز دید و بین جمعیت قرار نگیرد و همچنین اگر با تمام شدن نماز دیگران، در مسیر رفت و آمد قرار می گیرد، بهتر است در اولین فرصت، آن نقطه را ترک کند.
- ✓ سجده کردن برای غیر خدا، حرام است. لذا افراد عوام که مقابل قبور امامان و زیارتگاه ها پیشانی را بر زمین و یا بر ضریح می گذارند - اگر برای شکر خدا باشد، اشکالی ندارد - وگرنه حرام است.
- ✓ در هنگام ترک مسجد و مجلس برای پوشیدن کفش ها نباید آن ها را روی زمین پرتاب کرد. زیرا این کار علاوه بر ایجاد صدای ناخوشایند، گرد و خاک نیز به پا می کند که هیچ یک زیبنده نیست. همچنین برای پوشیدن کفش یا بستن آن نباید راه عبور دیگران را سد کرد.

منبع: کتاب روش های نیکو در معاشرت؛ نوشته سید مصطفی ابطی؛ صفحه ۱۲۱ و ۱۲۲

ایستگاه پنجم: حکایت «تلخ» جاماندگان پیاده روی اربعین ...

بهم گفت یعنی ما لیاقت نداریم بین ۳۱۳ یار امام

زمان باشییم؟

لبخند تلخی زدم و بهش گفتم

بیا بشمین گریه کنیم رفیق.

ما جزء ۲۰ میلیون زائر اربعین

هم نیستیم، چه پر سه به ...!

حسن ختار: یک تکلیف «عصر ظهوری»

از روز دوشنبه (۱۳۹۵/۰۸/۲۳) به آدرس زیر مراجعه کرده و یک «پست الکترونیکی» در دامنه سایت مؤسسه برای خود ایجاد نمایید. «واجب است» از این پس، تمام مطالب فضای مجازی خود را از این طریق برای یکدیگر ایمیل و البته آن را به سایر دوستان خود نیز معرفی نمایید.

email.asre-zohur.ir

asre-zohur.ir

en.asre-zohur.ir

telegram.me/asrezohur

mahfelezekr.ir

asrezohur@chmail.ir

* سایت مؤسسه (فارسی):

* سایت مؤسسه (انگلیسی):

* کانال رسمی مؤسسه در تلگرام:

* سایت هیأت رهروان سیدالشهدا (ع):

* پست الکترونیکی مدرس کلاس تفسیر:

«عصر ظهور» در فضای مجازی:

به امید دیدار ...

